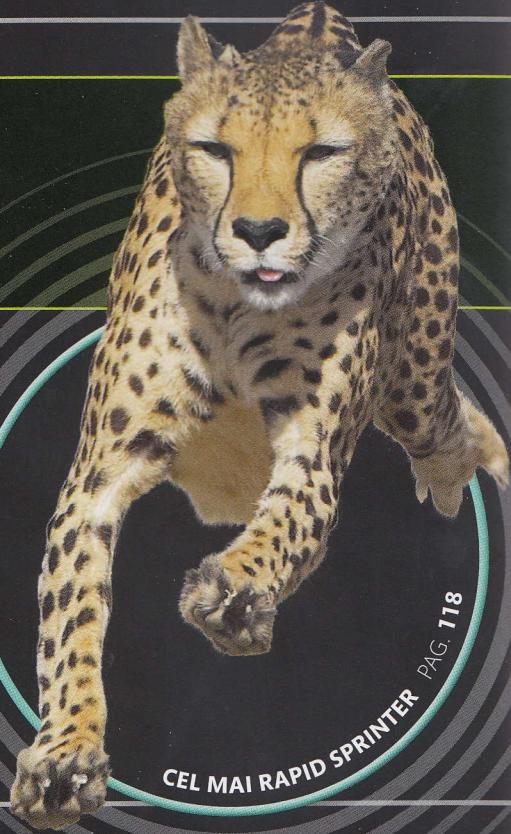

CUPRINS

ANATOMIE UIMITOARE

MAMIFERE	18
PĂSĂRI	46
REPTILE	60
AMFIBIENI	74
PEȘTI	82
NEVERTEBRATE	88

RECORDMENI

106

ATLEȚII LUMII ANIMALE

MAMIFERE	110
PĂSĂRI	132
REPTILE	144
PEȘTI	148
NEVERTEBRATE	156

RECORDMENI

168

LONDRA, NEW YORK, MELBOURNE,
MÜNCHEN ȘI DELHI

Derek Harvey
SuperNature

Copyright © 2012 Dorling Kindersley Limited
All rights reserved

Designer senior
Ina Stradins

Designeri

David Ball, Alison Gardner, Anna Hall,
Peter Laws, Fiona Macdonald, Francis Wong

Fototecă DK

Liz Moore

Designeri copertă
Laura Brim, Silke Spangies

Redactor coordonator
Angeles Gavira

Redactori

Kim Bryan, Jemima Dunne,
Wendy Horobin,
Janet Mohun, Steve Setford,
Laura Wheaton

Asistent editorial

Lili Bryant

Director artistic

Philip Ormerod

Editor

Sarah Larter

ILLUSTRATORS

Medi-Motion MEDICAL & SCIENTIFIC VISUALISATION
Dotnamestudios

Raj Doshi, Arran Lewis

Andrew Kerr

Peter Minister

Peter Bull

Tipărit în Slovacia

PLANETA VIE

6

EVOLUȚIE CONTINUĂ

10

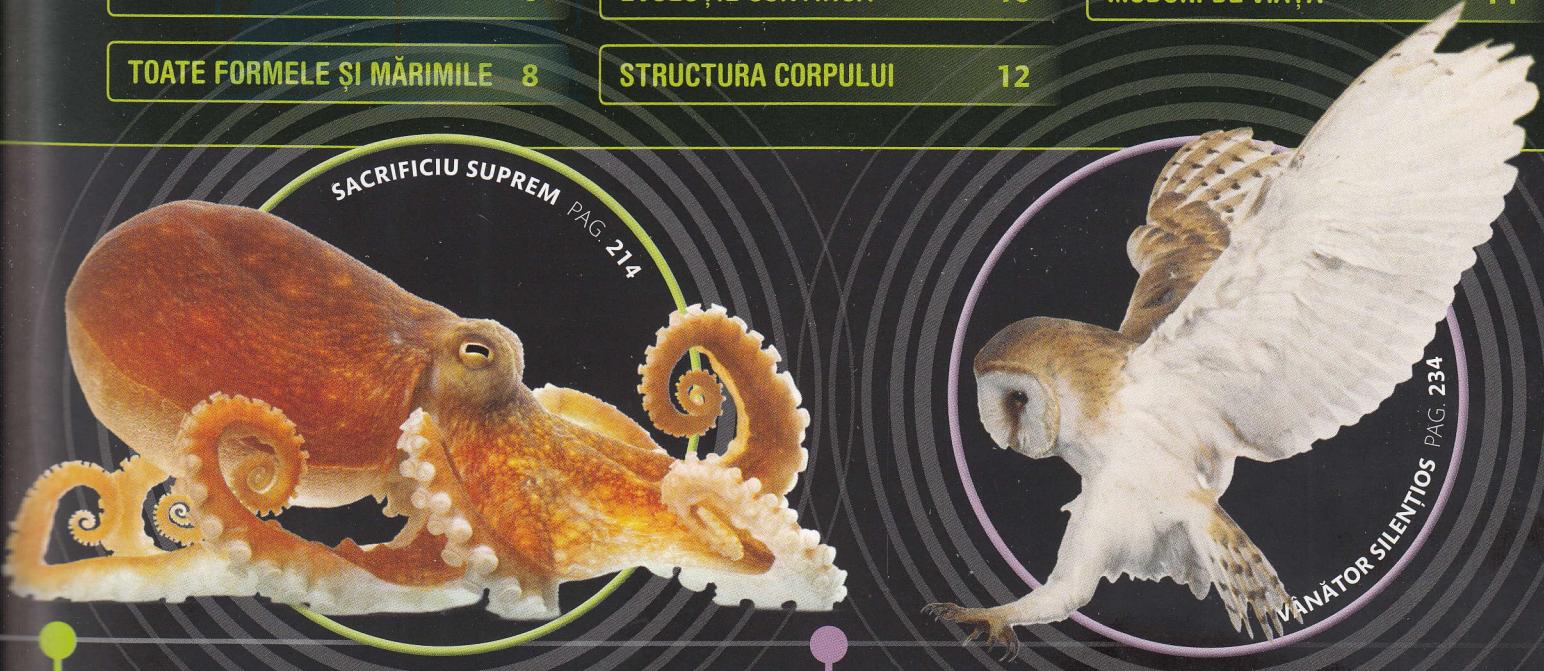
MODURI DE VIAȚĂ

14

TOATE FORMELE ȘI MĂRIMILE

STRUCTURA CORPULUI

12

POVEȘTI DE VIAȚĂ

MAMIFERE	172
PĂSĂRI	188
REPTILE	196
PEȘTI	198
NEVERTEBRATE	200

RECORDMENI

216

SIMȚURI SUPRANATURALE

MAMIFERE	220
PĂSĂRI	234
NEVERTEBRATE	236

RECORDMENI

248

GLOSAR

250

INDICE

253

Editura Litera

O.P. 53, C.P. 212, sector 4, București, România
tel.: 021 319 63 90; 031 425 16 19; 0752 548 372
e-mail: comenzi@litera.ro

Ne puteți vizita pe

www.litera.ro

Supernatura
Derek Harvey
Copyright © 2015 Grup Media Litera
pentru versiunea în limba română
Toate drepturile rezervate

Traducere din limba engleză:
Gabriel Drăghici

Editor: Vidrașcu și fiili
Redactor: Ilieș Câmpeneanu
Corector: Georgiana Enache
Copertă: Vladimir Zmeev, Vlad Panfilov
Tehnoredactare și prepress: Marin Popa

Descrierea CIP
a Bibliotecii Naționale a României

HARVEY, DEREK
Supernatura / Derek Harvey;
trad.: Gabriel Drăghici.

- București: Litera, 2015

ISBN 978-606-741-679-4

I. Drăghici, Gabriel (trad.)

81374.2:087.5=135.1

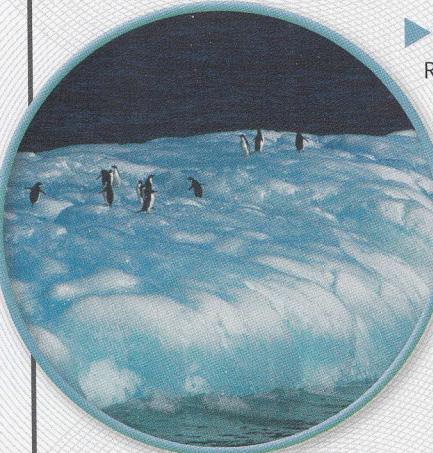
PLANETA VIE

Viața a început pe Pământ acum circa 3,5 miliarde de ani, în oceane. De atunci s-a răspândit în fiecare colț al planetei într-un număr impresionant de forme. Printre animalele care trăiesc pe uscat și în ape există vedete ale naturii care au calități uluitoare, corpușe incredibile și moduri de viață fascinante.

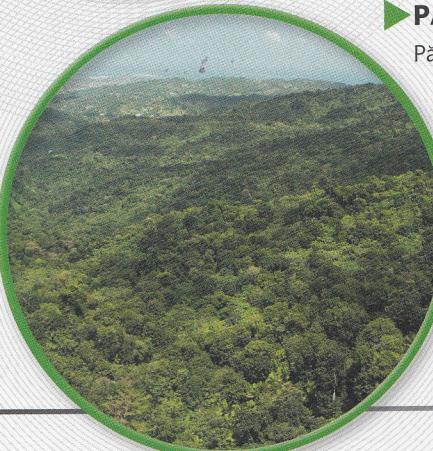
► SAVANA

În savana tropicală este cald tot anul, dar există un sezon uscat și unul umed. Cățiva arbori și arbuchi oferă puțină umbră. În savana africană, erbivorele ca antilopele gnu și zebrele migrează după ploi în căutarea de iarbă proaspătă, fiind vânate de leu și alte carnivore.

► GHEȚURILE POLARE

Regiunile polare – Oceanul Arctic în jurul Polului Nord și Antarctica în jurul Polului Sud – sunt acoperite în cea mai mare parte de gheață groasă. Multe animale polare rezistă la frig grație straturilor groase de blană, pene sau grăsimi, iar săngele unor pești conține „antigel”.

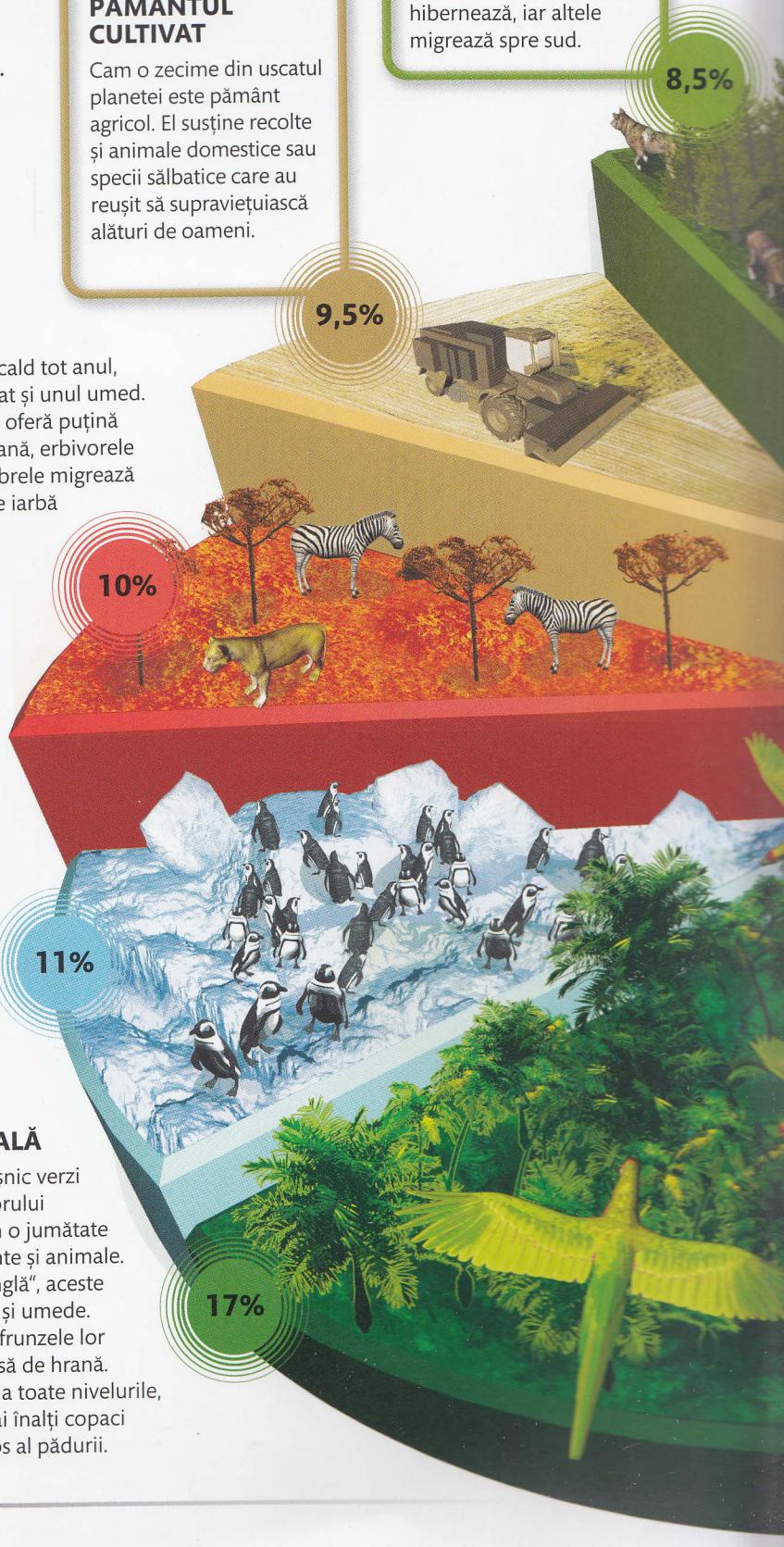

► PĂDUREA TROPICALĂ

Pădurile luxuriente și veșnic verzi din apropierea ecuatorului adăpostesc cel puțin o jumătate din speciile de plante și animale. Numite adesea „junglă”, aceste păduri sunt calde și umede. Florile, fructele și frunzele lor sunt o bogată sursă de hrănă. Animalele trăiesc la toate nivelurile, din vârful celor mai înalte copaci până la solul umbros al pădurii.

PĂMÂNTUL CULTIVAT

Cam o zecime din uscatul planetei este pământ agricol. El susține recolte și animale domestice sau specii sălbaticе care au reușit să supraviețuiască alături de oameni.

PĂDUREA BOREALĂ

Pădurile dese din nordul îndepărtat sunt în special din conifere. În verile scurte hrana este din belșug, dar în iernile lungi și reci este rară. Larna, unele animale hibernează, iar altele migrează spre sud.

8,5%

9,5%

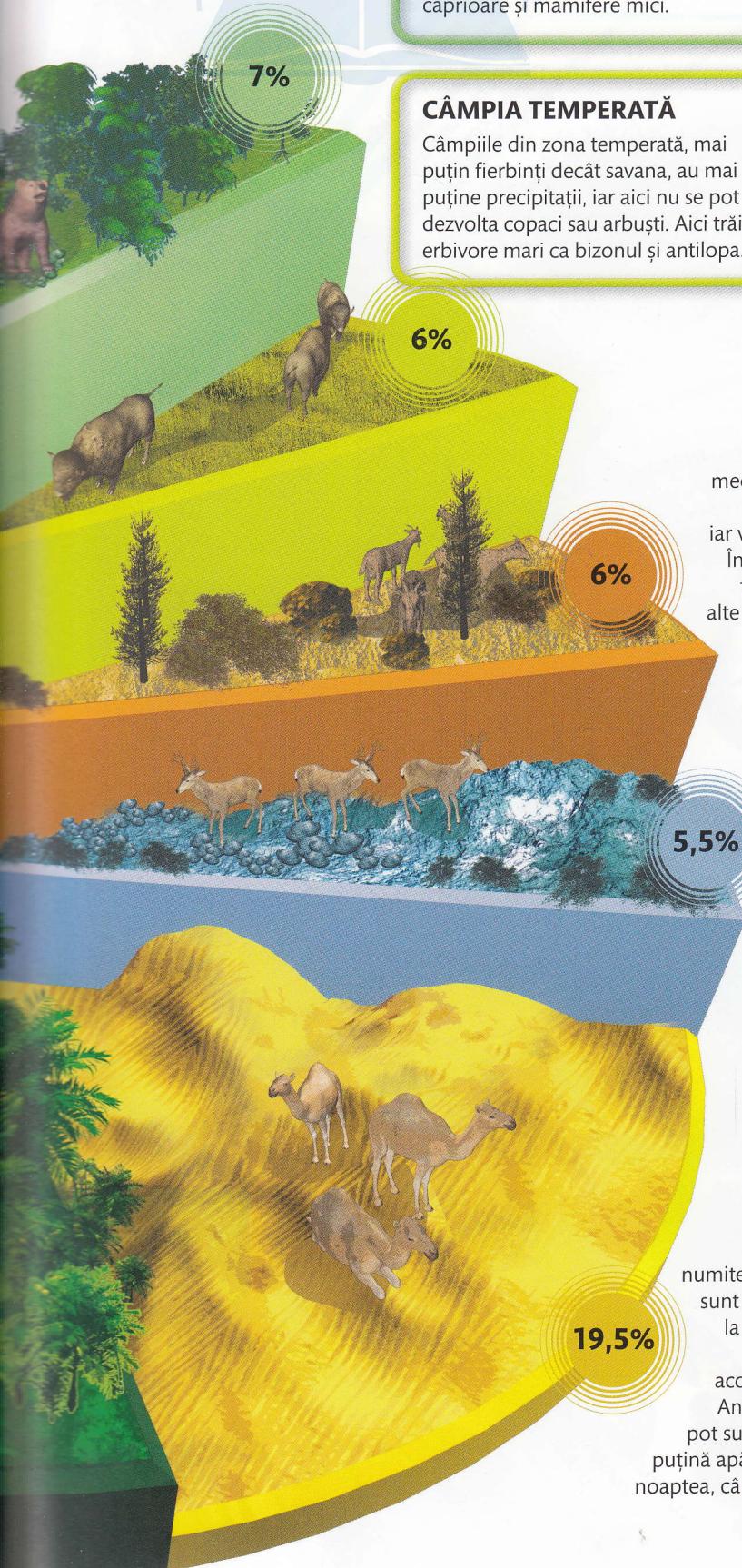
10%

11%

17%

Biomurile planetei

Biologii împart lumea în „biomuri”, regiuni cu peisaj, climă și faună asemănătoare. Cifrele de mai jos arată cât ocupă fiecare biom din suprafața de uscat a Pământului.

PĂDUREA TEMPERATĂ

Climatele temperate susțin fofioasele, copaci cu frunze căzătoare. Verile sunt calde, iernile sunt reci, iar precipitațiile cad tot anul. Aici trăiesc păsări, urși, căprioare și mamifere mici.

CÂMPIA TEMPERATĂ

Câmpiiile din zona temperată, mai puțin fierbinți decât savana, au mai puține precipitații, iar aici nu se pot dezvolta copaci sau arbuști. Aici trăiesc erbivore mari ca bizonul și antilopa.

VIAȚA DIN OCEANE

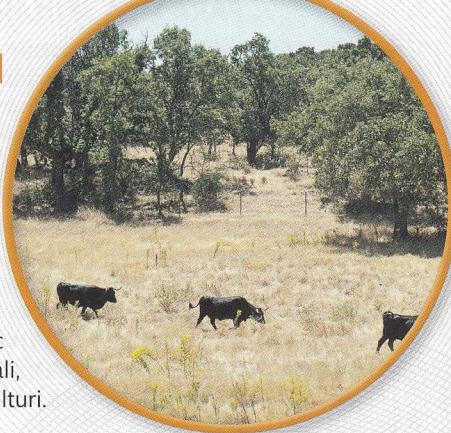
Oceanele vaste acoperă aproape trei sferturi din suprafața Pământului. Apele costiere puțin adânci, în special cele din jurul recifelor de corali, sunt bogate în faună. Animalele care trăiesc în largul oceanelor trebuie să fie înotători puternici pentru a învinge curenții când se deplasează. În adâncul oceanelor, până la 11 km de la suprafață, animalele înfruntă întunericul, temperaturi foarte joase și presiuni care ar strivi un om.

BIOMUL MEDITERANEAN

În regiunile cu climă mediteraneană, iernile sunt scurte, umede și blânde, iar verile sunt lungi și uscate.

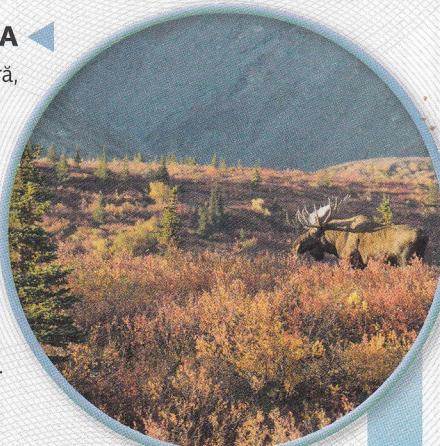
În peisajul accidentat cresc tufișuri, copăci, cactuși și alte plante rezistente la secetă.

Dintre animale, aici trăiesc capre sălbaticice, râși, sacali, mistreți și vulturi.

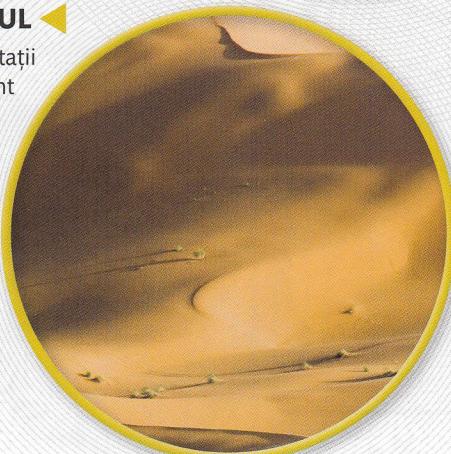
TUNDRA

Regiunile plate de tundră, fără copaci, care înconjoară Arctică, nu sunt acoperite cu gheăță, dar sub stratul de la suprafață solul este permanent înghețat. Vara, tundra se însufețează cu flori și insecte, iar multe păsări și mamifere migrează aici pentru a se hrăni și a se înmulții.

DEȘERTUL

Locurile cu precipitații sub 25 cm pe an sunt numite deșerturi. De obicei sunt foarte calde – până la 50°C ziua – și sunt fie stâncoase, fie acoperite cu nisipuri. Animalele din deșert pot supraviețui cu foarte puțină apă. Multe sunt active noaptea, când este mai răcoare.

TOATE FORMELE ȘI MĂRIMILE

Lumea este plină de animale. Există mai mult de 1,5 milioane de diverse specii de animale vii, de toate formele și mărimele. De fapt, sunt atât de multe încât o întreagă ramură a biologiei – taxonomia – se ocupă de clasificarea lor pe grupe bazate pe trăsături comune.

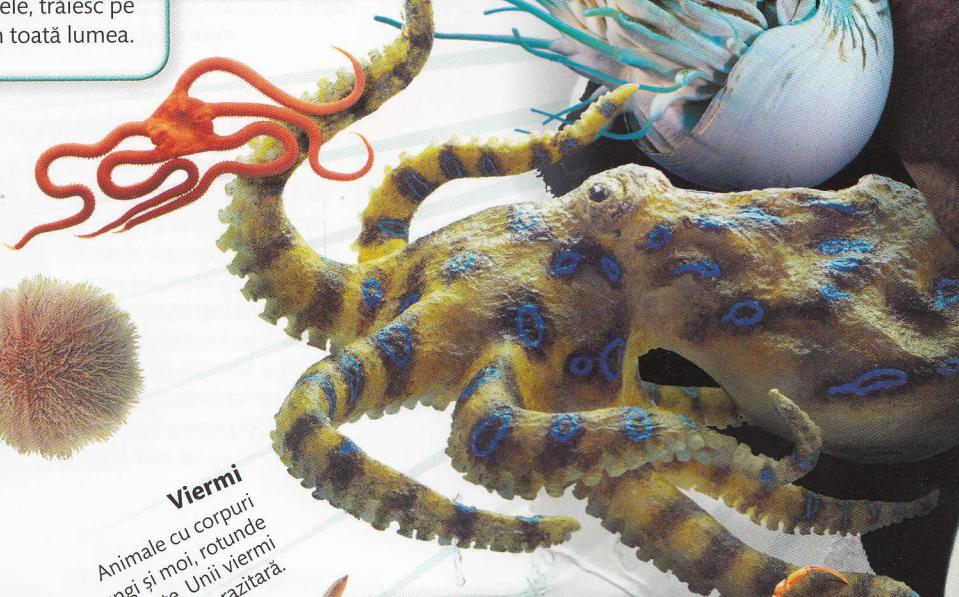
NEVERTEBRATE FĂRĂ ȘIRA SPINĂRII

Cam două treimi din speciile cunoscute de animale sunt nevertebrate și includ cnidarii, moluștele, echinodermele, bureții de mare, viermii și artropodele. Aceste animale au puține trăsături comune, în afara faptului că le lipsește șira spinării (coloana vertebrală).

Printre nevertebratele mai cunoscute se numără viermii, artropodele precum insectele și moluștele precum crabii, păianjenii și melci. Totuși, multe nevertebrate sunt atât de mărunte încât nu le observăm. Altele, ca insectele, trăiesc pe uscat și sunt cunoscute în toată lumea.

Echinoderme

Mamifere marine cu corp alcătuit adesea din cinci părți egale. Majoritatea au pielea acoperită cu șepi sau protuberanțe.

Bureți de mare

Animale simple care trăiesc fixate pe fundul mării și își filtrăază hrana din apă.

Viermi

Animale cu corpuri lungi și moi, rotunde sau plate. Unii viermi duc o viață parazitară.

Artropode

Un schelet extern le acoperă corpul segmentat și au picioare articulat.

Cnidari

Meduze, anemone și alte creațuri marine cu gura înconjurată de un cerc de tentacule.

„Vreo 40 de milioane de specii nedescoperite”

Păsări
Animale acoperite cu pene,
care au cioc și depun ouă.
Majoritatea au schelet
ușor și pot zbură.

Pesti
Animale acvatice care
înoată cu aripioare tăpăse
sau cărnoase. Majoritatea
respiră prin branhiu.

TIPURI DE NEVERTEBRATE

Majoritatea animalelor – inclusiv oamenii – sunt vertebrate. Caracteristica lor de bază este coloana vertebrală, alcătuită din mici oase numite vertebre. Ea este elementul central al unui schelet intern pus în mișcare de mușchi. Majoritatea vertebratelor au membre (brațe sau picioare) sau aripioare dispuse în perechi, organe complexe pentru simțuri și un creier apreciabil.

Cele cinci tipuri principale de vertebrate sunt: păsările, mamiferele, reptilele, amfibienii și peștii. Mamiferele, păsările și anumiti pești își pot controla temperatura corpului, fiind astfel mai puțin dependenți de mediu.

Mamifere

Animale acoperite cu blană sau cu păr care își alăptează puii. Majoritatea nasc pui vii.

Reptile

Animale cu pielea solzoasă ca șerpii, șopârlele, crocodili și testoasele. Majoritatea depun ouă.

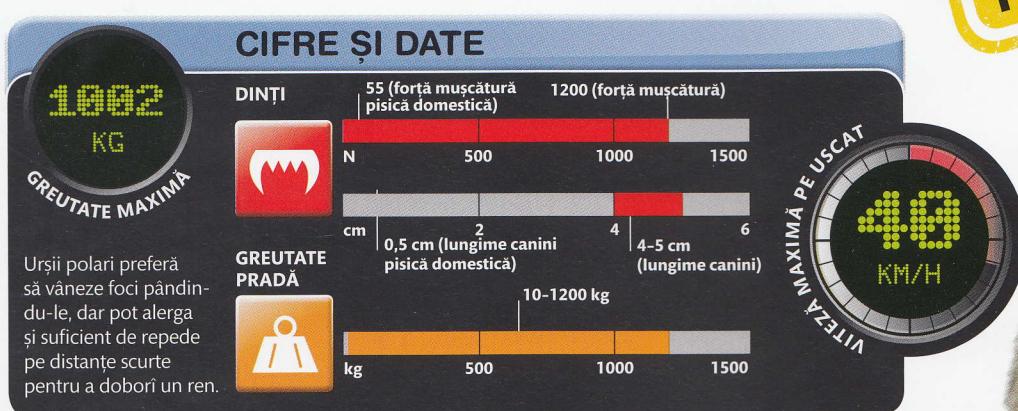
Amfibieni

Animale ca broaștele și salamandrele, care trăiesc parțial pe uscat, dar se reproduc în apă.

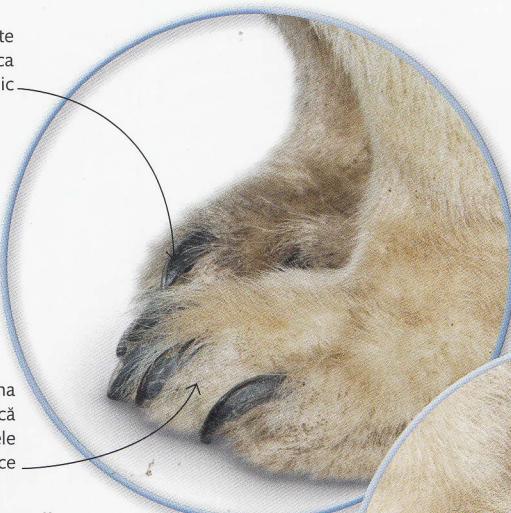
UCIGAŞ CU SÂNGE DE GHEAȚĂ URSUL POLAR

Urșii polari sunt cele mai mari animale terestre de la Cercul Polar Arctic. Mărimea este importantă într-un loc unde temperaturile coboară mult sub zero grade cea mai mare parte din an; corpul uriaș generează căldură, iar blana groasă o păstrează. Statura ajută ursul să învingă și să ucidă prăzi mari.

CEL MAI MARE
CARNIVOR
TERESTRU

Gheare ascuțite
pentru a apuca
puternic

Puternicul urs polar
Ursul polar are straturi groase de blană și grăsimi care îi țin de cald – este atât de bine izolat încât se poate supraîncălzi dacă vremea devine prea călduroasă. Acest urs se simte ca la el acasă și în apele înghețate ale Arcticului, în care se scufundă și înoață, folosind drept cârmă labele din spate.

LABE ÎMBLĂNITE

Ursul polar are niște labe uriașe, îmbălanite și cu pernițe, care îl ajută să nu alunecă pe gheăță. Labele mari și rotunde sunt și ca niște vâsle excelente când înoață. Ursul polar își folosește labele din față pentru a prinde și a ucide pradă – sunt atât de puternice încât pot zdobi cele mai mari foci și cei mai puternici reni.

Labele actionează
ca niște rachete
pentru zăpadă

CEA MAI MARE PRIMATĂ

GORILA

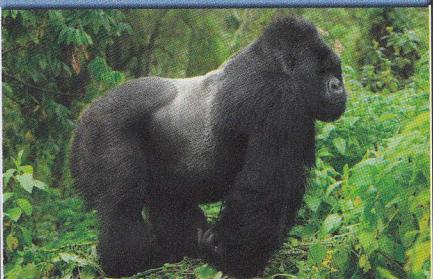
Cea mai mare gorilă cântărește cam cât patru oameni. Dar această primată de categorie grea este vegetariană – nu mănâncă niciodată carne și are un stomac deosebit de mare care o ajută să digere și cel mai dur material vegetal. Gorila își petrece cea mai mare parte din timp pe sol și uneori se ridică în două picioare. Mai ales masculii stau pe verticală pentru a da greutate demonstrațiilor de bătut în piept.

OASE LUNGI

Deși gorila poate sta pe două picioare, scheletul ei nu este construit pentru aceasta. Față de om, picioarele sunt mai scurte în raport cu dimensiunile corpului și au de susținut un trunchi voluminos cu o cutie toracică largă. În poziție verticală, brațele extrem de lunghi ajung mult sub genunchi. Brațele lunghi și palmele mari sunt bune pentru a apuca.

SCURTĂ PREZENTARE

- MĂRIME** Înălțime în două picioare 1,25-1,75 m
- HABITAT** Pădure tropicală umedă
- AREAL** Africa Centrală și de Est
- HRANĂ** Frunze, lăstari, tulipani de plante, în special bambus, uneori flori și fructe

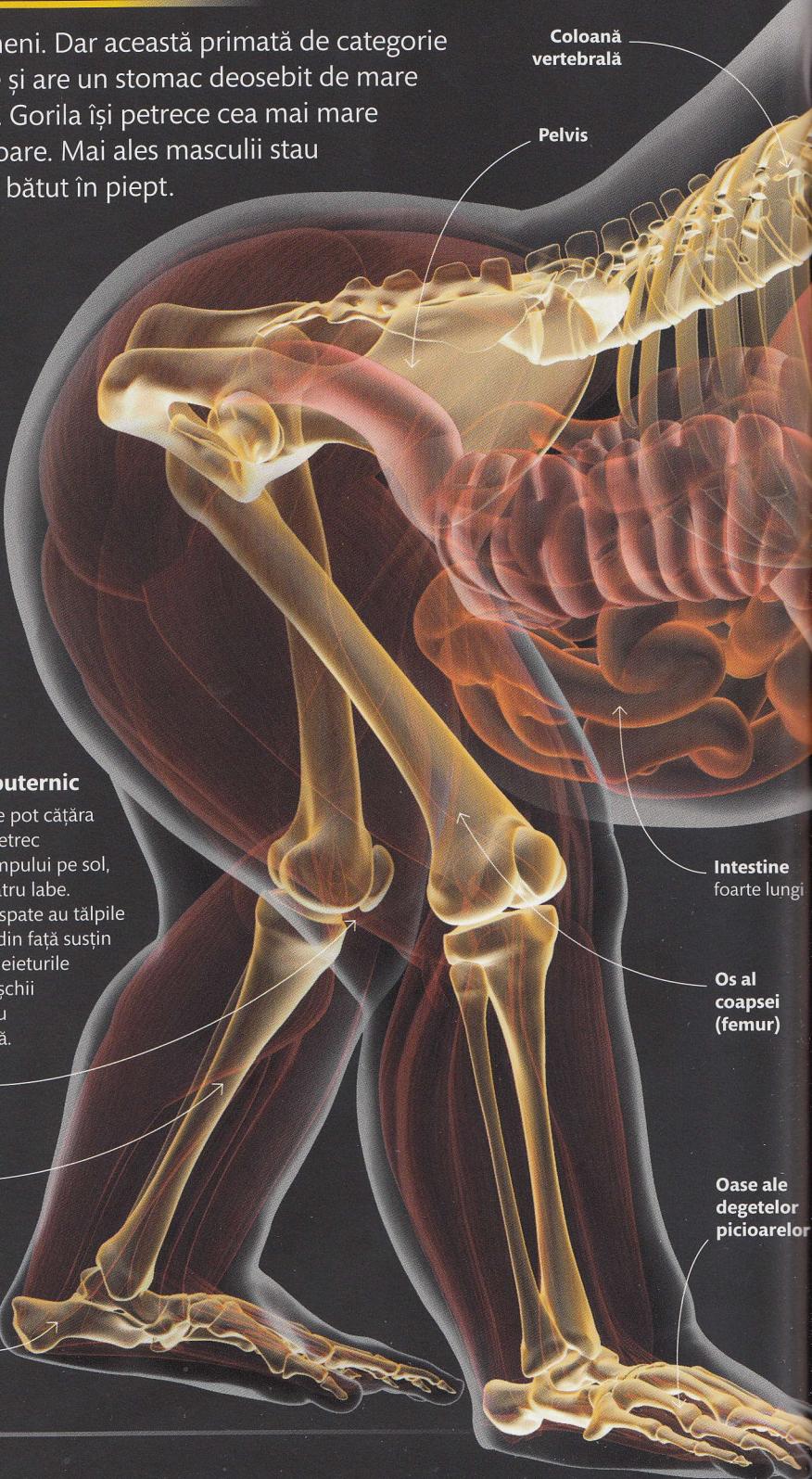
Plimbăreț puternic

Deși gorilele se pot căra în copaci, își petrec majoritatea timpului pe sol, mergând în patru labă. Picioarele din spate au tălpile plate, iar cele din față susțin corpul pe încheieturile degetelor. Mușchii puternici ii dau o forță enormă.

Genunchi

Tibia

Călcâi

Omoplații
permít
o gamă largă
de mișcări

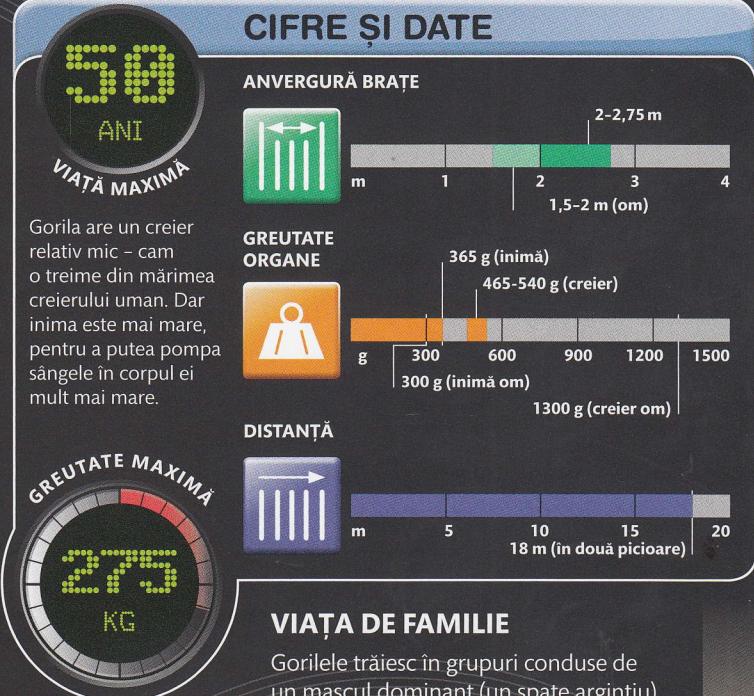
**„Cea
mai mare
are puterea
a cinci
oameni”**

MESTECĂ DE ZOR

Gorilele își pot petrece până la 14 ore pe zi hrănindu-se. Cam 85 la sută din hrana lor constă în frunze, lăstari și tulpini – pe care le adună cu mâinile. Pot mânca până la 25 kg de material vegetal pe zi. În ciuda taliei mari, sunt niște uriași blâzni și lasă chiar neatinsne cuiburile păsărilor neajutorate atunci când își caută hrana.

CIFRE ȘI DATE

VIAȚA DE FAMILIE

Gorile trăiesc în grupuri conduse de un mascul dominant (un spate argintiu). Grupul este compus adesea dintr-un mascul Tânăr (un spate negru), câteva femele și câțiva pui. Spatele argintiu poate conduce grupul mulți ani.

